

Nie tylko pszczoły

Owady zapylające to grupa organizmów, która ma zdolność zapylania kwiatów, przy czym każda z grup wyspecjalizowała się w zapylaniu pewnej grupy roślin. W naszym klimacie do owadów zapylających zalicza się:

- muchówki,
- błonkówki,
- motyle dzienne i nocne,
- niektóre chrząszcze,
- przylżeńce.

Pamiętaj! Przeważająca większość pszczołowatych i bzygowatych nie żądli! Pszczoły w sytuacjach zagrożenia mogą użądlić, po czym same giną, dlatego też nie powinno się ich prowokować, szczególnie w okolicy pasieki. Samice trzmieli mają żądła i sprowokowane mogą użądlić, jednak nie są agresywne, żądłą rzadko i tylko w samoobronie. Natomiast bzygi, w celach obronnych, swoim wyglądem upodabniają się do osowatych, ale nie stanowią dla nas zagrożenia.

Muchówki (*Diptera*) to rząd owadów charakteryzujący się jedną parą skrzydeł. Bardzo ważną grupę stanowią muchy krótkorogie, które żywią się nektarem, a niektóre (rodzina bzygowatych) zjadają również pyłek. Ta grupa owadów zapyla głównie rośliny z rodziny selerowatych, np.: dzięciel, koper włoski, marchew, a także rośliny z rodziny kapustowatych o małych kwiatach, np.: tobołki polne, tasznik, stulisz i inne. Rola muchówek, jako owadów zapylających, jest szczególnie ważna dla roślin rosnących w cieniu lub na terenach wilgotnych i bagiennych (zimnych), czyli na terenach gdzie pszczoły i motyle przebywają niechętnie.

Błonkówki (*Hymenoptera*) to rząd owadów, który stanowi najliczniejszą grupę owadów zapylających. Do tej grupy zaliczamy m.in. pszczoły, trzmiel, osy. Najmniejsze znaczenie w zapylaniu mają błonkówki należące do rodziny osowatych, największe pszczołowate, w tym pszczoła miodna, następnie trzmiel, dalsze miejsca zajmują tzw. pszczoły samotnice.

Pszczoły mogą zapylać kwiaty dostępne dla wszystkich owadów z otwartymi nektarnikami położonymi płytko lub z nektarnikami niezbyt głęboko ukrytymi. Będą to np.: kwiaty drzew owocowych, słoneczniki, chabry, kwiaty z rodziny motylkowatych i jasnowatych.

Kwiaty zapylane przez trzmiel mają natomiast szerokie rurki kwiatowe przystosowane do zapylania przez te owady, które często wchodzić całkowicie do ich wnętrza. Do grupy roślin zapylanych przez trzmiel zaliczyć można m.in.: dzwonki, tojad, nasturcję, koniczynę czerwoną.

Motyle (*Lepidoptera*) to owady niepobierające pyłku, żywią się tylko nektarem. Ta grupa organizmów przystosowała się do zapylania kwiatów, o nektarze ukrytym na dnie głębokich i wąskich rurek lub ostróg, do których dostać się mogą tylko długie ssawki tych owadów. Wśród roślin zapylanych przez motyle są: storczyki, wiciokrzewy, goździki, lilie.

Chrząszcze (*Coleoptera*) to najliczniejszy rząd owadów. Chrząszcze nie wysysają nektaru, lecz nadgryzają nektarniki lub zjadają pyłek wraz z pylnikami, często więc uszkadzają kwiaty. Jednak w czasie żerowania i przenoszenia się z kwiatu na kwiat również przyczyniają się w znacznym stopniu do zapylania krzyżowego.

Przylżeńce (*Thysanoptera, syn. Physapoda*) to bardzo drobne owady, których długość wynosi ok. 1 mm. Ze względu na ich czarną powłokę zewnętrzną, łatwo możemy je dostrzec w kwiatach. Przylżeńce zapylają wiele kwiatów w strefie arktycznej, np. na Islandii czy Grenlandii, czyli w miejscach, gdzie warunki atmosferyczne uniemożliwiają zapylanie roślin przez pszczoły.

Nie tylko nektar

Owady zapylające zbierają z roślin:

- nektar,
- spadź,
- pyłek.

Nektar to wodny roztwór cukrów wydzielany przez nektarniki roślin, który ma za zadanie zwabić zwierzęta zapylające kwiaty. Podczas odwiedzin kwiatów, m.in. przez owady zapylające, dochodzi do przeniesienia pyłku, dzięki czemu mimowolnie dochodzi do zapylenia. Owadami wyspecjalizowanymi w zbiorze nektaru są m.in. pszczoły. Gromadzą one i przechowują nektar poddając go obróbce za pomocą swojej śliny, a w wyniku procesu dojrzewania takiej mieszaniny powstaje miód, który stanowi wysokoenergetyczne pożywienie.

Spadź to odfiltrowane przez mszyce, czerwce i miodówki substancje, które spożywają wraz z sokiem roślinnym. Spadź zbierana jest przede wszystkim przez pszczoły oraz mrówki.

Wszystkie miody naturalne (spadziowe i nektarowe) wykazują właściwości lecznicze. Stanowią idealne uzupełnienie codziennej diety, dzięki właściwościom antyseptycznym pomagają w leczeniu przeziębień i wielu innych chorób.

Pyłek kwiatowy to męskie komórki rozrodcze produkowane przez kwiaty. Pyłek kwiatowy jest oprócz miodu podstawowym pokarmem dużej części owadów zapylających, przy czym miód to pokarm energetyczny, natomiast pyłek to białko, tłuszcze, sole mineralne, witaminy, kwasy organiczne i hormony.

Pyłek pszczeli posiada właściwości odżywcze i lecznicze, poprawia samopoczucie oraz eliminuje lub zmniejsza szkodliwe oddziaływanie wielu czynników chemicznych na organizm człowieka. Dzięki swoim właściwościom pyłek pszczeli jest często wykorzystywany w produkcji kosmetyków.

Chrońmy owady zapylające

www.gdos.gov.pl

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA